

Ikt. sz.: KUB-42/29-4/2024.

KUB-15/2024. sz. ülés
(KUB-48/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Külügyi Bizottságának**
2024. december 12-én, csütörtökön, 14 óra 09 perckor
az Országház Tisza Kálmán termében (főemelet 37.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	<i>5</i>
<i>Az EU Tanácsa magyar elnökségének aktuális kérdései</i>	<i>5</i>
<i>Dr. Bóka János tájékoztatója</i>	<i>5</i>
<i>Hozzászólások, kérdések</i>	<i>10</i>
<i>Dr. Bóka János válaszai</i>	<i>15</i>
<i>Az ülés berekesztése</i>	<i>20</i>

Napirendi javaslat

Az EU Tanácsa magyar elnökségének aktuális kérdései

Előterjesztő:

Dr. Bóka János európai uniós ügyekért felelős miniszter

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Németh Zsolt (Fidesz), a bizottság elnöke

Dr. Tilki Attila (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dr. Brenner Koloman (Jobbik), a bizottság alelnöke
Bartos Mónika (Fidesz)
Bóna Zoltán (Fidesz)
Móring József Attila (KDNP)
Dr. Gurmai Zita (MSZP)

Helyettesítési megbízást adott

Balla Mihály (Fidesz) dr. Tilki Attilának (Fidesz)
Dr. Juhász Hajnalka (KDNP) Móring József Attilának (KDNP)
Csöbör Katalin (Fidesz) Bartos Mónikának (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Fürjes Róbert bizottsági főmunkatárs
Dr. Mayer Alexa bizottsági munkatárs

Meghívottak

Hozzászóló

Dr. Bóka János európai uniós ügyekért felelős miniszter

Megjelentek

Dr. Zsigmond Barna Pál miniszterhelyettes (Európai Unió Ügyek Minisztériuma)
Dr. Molnár Balázs helyettes államtitkár (Európai Unió Ügyek Minisztériuma)

(Az ülés kezdetének időpontja: 14 óra 09 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Mindig ünnepi alkalom, amikor a Külügyi Bizottság ülésén egy kormánytagot, egy minisztert fogadhatunk. De különösen ünnep, amikor az Európai miniszter fogadhatjuk az európai uniós elnökségnek a vége felé, és még inkább ünnep, amikor koccintással fogjuk befejezni a félét, és megköszönjük egymásnak a munkát. Tehát ma egy érdekes konstellációval van dolgunk.

Tisztelt Bizottság! Bejelentem a helyettesítéseket: Tilki Attila helyettesíti Balla Mihályt, Moring József helyettesíti Juhász Hajnalkát és Bartos Mónika Csöbör Katalint. Megállapítom a határozatképességünket. A napirendet megküldtem, felteszem szavazásra. Ki az, aki támogatja a napirendet? (Szavazás.) Egyhangú. Kiváló! Ez nálunk normális.

Az EU Tanácsa magyar elnökségének aktuális kérdései

Köszönjük még egyszer Bóka János európai uniós ügyekért felelős miniszternek, hogy itt van velünk. Köszöntöm Zsigmond Barna Pál miniszterhelyettes urat, Molnár Balázs helyettes államtitkár urat. A napirendi pont megvitatása kapcsán abban állapodtunk meg a miniszter úrral, hogy egy előterjesztői tájékoztatót kapunk, ezt követően képviselői kérdések, hozzászólások, viszonzó válasz következik, és ezt követően fogjuk majd lezárni a napirendi pontot.

Köszöntöm még egyszer a miniszter urat. Nagyon örülünk annak, hogy együtt kezdhettük az Európai Unió elnökséget, és most, a vége felé megint együtt vagyunk, és mód van arra, hogy egy kicsit összefoglaljuk, hogy mit is sikerült elérni, különösen abban a változó világban, ami azért ebben az elmúlt fél esztendőben, úgy tűnik, hogy nem állt meg. Tehát történtek fontos fejlemények a tengeren túl, ugyanúgy, mint a kontinensen és a közvetlen szomszédságunkban; azt hiszem, van mire reflektálnunk.

Tehát ebben az összefüggésben szeretném megkérni a miniszter urat, hogy foglalja össze, hogy állnak a magyar európai uniós elnökség célkitűzései, mennyire sikerül teljesíteni őket, és mi van esetleg még előttünk, mert talán van még előttünk ez-az-amaz az elkövetkezendő napokban is. Megadom a szót, parancsoljon!

Dr. Bóka János tájékoztatója

DR. BÓKA JÁNOS európai uniós ügyekért felelős miniszter: Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! A 2024-es évről adnék egy rövid áttekintést, ahogyan én ezt az európai uniós ügyekért felelős miniszterként láttam. Nyilván ez magában foglalja a Tanács soros elnökségével kapcsolatos tevékenységünknek az áttekintését is, de nem kizárólag arra szorítkozik. Valóban, az uniós elnökségünk még nem ért véget, december 31-éig töltjük be ezt a pozíciót, és addig még számos eredményt szeretnénk felmutatni, amelyeknek az értékelését ma még nem tudom elvégezni, de ezekre lehetőség szerint ki fogok térni.

2024 Európában az átmenet éve volt intézményi és politikai szempontból is. Intézményi szempontból azért, mert az intézményváltási ciklus a mi elnökségünk idejére esett: június 6-a és 9-e között európai parlamenti választásokat tartottak, december 1-jén hivatalba lépett az új Bizottság, december 31-én véget ér a spanyol-belga-magyar elnökségi trió, és át fogjuk adni a stafétabotot a lengyel-dán-ciprusi elnökségi trió első tagjának. Tehát egy teljes intézményi csere történt ebben az elnökségi félévben.

De politikai szempontból is átmeneti időszaknak tekinthető 2024. Számos európai uniós tagállamban tartottak parlamenti választásokat, csak néhány példát említenék: Ausztria, Franciaország, Románia, Bulgária, Belgium, Portugália, Írország. Itt mind parlamenti választásokra került sor. A mi elnökségi ciklusunkban vált nyilvánvalóvá, hogy 2025 februárjában Németországban is szövetségi választásokat tartanak. Elnöki, illetve kongresszusi választásra került sor az Egyesült Államokban november 5-én, ami megint csak egy politikai átmenetet jelentett.

Mi abból indultunk ki, hogy ez az átmenet lehetőséget ad arra, hogy ez az év ne csak az átmenet, hanem a változás éve is legyen Európában, és tudatosan azt a célt tűztük ki, hogy az uniós elnökség a változás hangja, a változás katalizátora legyen ebben az időszakban. Az a célunk, hogy az elnökség után is életben tartsuk a változás reményét, mert megítélésünk szerint ma az Európai Unióban változásra van szükség. Azért gondoljuk azt, hogy az Európai Unióban változásra van szükség, mert a tünetek azt mutatják, hogy az Európai Unió történelmének legsúlyosabb válságával küzd, és ez nem költői túlzás a részemről. Úgy látom, hogy az Európai Unió az elmúlt tíz évben nem talált megfelelő választ a legfontosabb kihívásokra, és ezzel ennek az intézményrendszernek a válsága tovább súlyosbodott.

A válságjelenségekről és a tünetekről szeretnék néhány szót beszélni.

Az Európai Unió az elmúlt években nem volt képes Európa békéjét és biztonságát szavatolni. Ez az Európai Unió intézményrendszerének elsődleges célkitűzése. Az Európai Unió egy békeprojekt akart lenni, és nemcsak az Európai Unió területén, hanem közvetlen szomszédságában is a békés fejlődés lehetőségeit kívánta megteremteni.

Ehhez képest azt láttam, hogy az orosz-ukrán háborúval kapcsolatban nem volt képes valódi stratégiát kialakítani az Európai Unió, nem volt képes egy európai stratégiának megfelelően cselekedni, mindvégig sodródott az eseményekkel. Ennek megfelelően sem a konfliktusban, sem annak a rendezésében nem tudott önálló szereplővé válni, de még ennek a konfliktusnak a tagállamokra gyakorolt negatív hatásait sem tudta érdemben enyhíteni. Ugyanakkor azt látom, hogy az Európai Unió erőforrásainak mégis egyre jelentősebb részét fordítja erre a konfliktusra, anélkül, hogy ennek a konfliktusnak a rendezésére valódi stratégiával rendelkezne.

Az elmúlt két évben az Európai Unió politikai fókusza is egyértelműen az orosz-ukrán háborúra irányult, és ez természetesen önmagában nem lenne probléma, de ezzel párhuzamosan az uniós polgárok mindennapjait meghatározó alapvető problémákra lényegesen kevesebb politikai figyelem jutott, és ez az Európai Unió és az európai polgárok közötti kapcsolatra is rányomta a bélyegét.

De nemcsak az orosz-ukrán háborúra igaz ez a megállapítás, hanem a szomszédságunkra, a Közel-Keletre, Észak-Afrikára és a Száhelre, ahol az Európai Unió gyakorlatilag elveszítette a relevanciáját, nem reformálja, nem követője már az eseményeknek. Ez nemcsak elsősorban az Európai Unió kül- és biztonságpolitikai ázsiója vagy presztízse miatt probléma, hanem azért, mert ami a Közel-Keleten, Észak-Afrikában vagy a Száhelben történik, annak egyértelmű kihatása van az európai kontinensre közvetlen biztonsági kockázatok, a migrációs válság vagy az ellátási láncok szempontjából. Ebben a tekintetben is az Európai Unió nagyon komoly kihívásokkal küzd, amire eddig nem találta meg a megfelelő választ.

Végül a Nyugat-Balkánról ejtenék egy-két szót, ahol az egyes tagállamok és az előző bővítési biztos teljesítményének köszönhetően ennek a térségnek az európai integrációs folyamatát, egy európai perspektívát sikerült egyáltalán életben tartani, és ez már önmagában is nagyon komoly eredménynek tekinthető. De ezek az eredmények nem a bővítési folyamatban, hanem a bővítési folyamattal párhuzamosan jelentkező

egyéb kezdeményezésekben öltöttek testet, azért, hogy a régió ne érezze azt, hogy az Európai Unió teljes mértékben magára hagyta.

Ezen a bővítési fásultságon Ukrajna és Moldova bővítési perspektívája sem tudott változtatni. Abban reménykedtek többen, hogy ez az új bővítési lelkesedés, ami Nyugat-Európában Ukrajna és Moldova tekintetében érvényesül, valamilyen módon rávetül a Nyugat-Balkánra is, és ez a folyamat felgyorsul. Ez nem következett be. Annyi történt, hogy a bővítési folyamat még inkább politikavezérelt lett, és egyre kétségesebb, hogy valóban objektív érdeken alapuló, hiteles bővítési politikáról beszélhetünk-e.

Ami Európa jólétét illeti, az európai gazdasági együttműködés eredményeit, itt nem kell nekem értékeléssel vagy adatokkal előállni. Az elnökségünket közvetlenül megelőzően, illetve az elnökség alatt megjelent két komoly jelentés: a lett jelentés az egységes belső piacról, illetve a Draghi-jelentés az európai versenyképesség jövőjéről. Az ezekben a jelentésekben található helyzetértékelést általános konszenzus övezi. Ezek a jelentések a tüneteket jól megjelölik és az okokat is viszonylag egyértelműen beazonosítják. Az Európai Unió folyamatosan veszít a versenyképességéből. Ennek a jeleit látjuk a termelékenységben, látjuk a gazdasági növekedésben, látjuk a kereskedelmi részesedésünkben, látjuk azon keresztül, hogy hogyan szorulunk ki egyes szektorokból és piacokról.

Ezekből a jelentésekből és azokból a konzultációkból, amelyek az elnökségi programunk előkészítését megelőzték, látszanak az okok is. A gazdasági szereplők egyértelműen a kiemelkedően magas európai energiaárakat jelölik meg első számú problémaként. Akkor, amikor egy európai vállalkozásnak négyszer-ötször annyit kell fizetni a földgázért, mint amerikai versenytársának, és kétszer-háromszor annyit kell fizetnie a villamos energiáért, mint amerikai versenytársának, akkor nehéz versenyképes gazdasági környezetről beszélni.

Hasonló a helyzet a túlszabályozással és az adminisztratív terhekkel kapcsolatban. Vannak olyan politikai szabályozási problémák, mint például az iparpolitika nélkül alkalmazott klímapolitika, vagy az olyan európai kereskedelempolitika, ami valójában nem kereskedelempolitika, hanem rendkívül változatos politikai megfontolásokat kíván érvényesíteni a kereskedelempolitika örve alatt, vagy a zöld- és digitális átmenetből a digitális átmenet elmaradása, ami egyes területeken ma már behozhatatlan versenyhátrányt eredményezett, mind abba az irányba mutatnak, hogy az európai gazdaságpolitika alapvető irányváltásra szorul.

Az illegális migráció megállításával kapcsolatban sem látom azt, hogy az Európai Unió eddig komoly eredményeket tudott volna felmutatni. A 2015-16-os csúcs után újra magasak az illegális migrációs mutatók, és a migrációs paktum elfogadása után a tagállamok azonnal elkezdtek olyan megoldásokat keresni, amelyek valóban meg tudják állítani az illegális migrációt, valóban működőképpé teszik a menekültügyi és migrációs rendszerünket, ami önmagában utal arra, hogy a migrációs paktumot a tagállamok sem tekintik egy olyan megoldásnak, amivel ez a cél elérhető.

Végül, de nem utolsósorban az európai mezőgazdaságról szeretnék néhány szót szólni. Itt a gazdálkodókat sújtó magas adminisztratív terhek, egy átgondolatlan, felelőtlen piacnyitási politika olyan országok felé, ahol a standardok lényegesen alacsonyabbak, mint az Európai Unióban, illetve a zöldátmenetnek egy olyan értelmezése, amely a klímaváltozásnak nem áldozataként, hanem okozójaként tekint a mezőgazdaságra, oda vezetett, hogy az európai mezőgazdaság versenyképtelenné vált a globális piacokon, és ez már a közös mezőgazdasági politika fenntarthatóságát és az európai gazdák létfenntartását veszélyezteti. Egy ilyen politikai kontextusban került sor az európai parlamenti választásokra.

Az európai parlamenti választások eredményét én is úgy értelmezem, hogy a változás igénye mutatkozott meg. Azok a pártok erősödtek az európai parlamenti

választások során, amelyek a változás ígéretével kampányoltak, és ennek az eredményeként lehetővé vált az Európai Parlamentben egy új jobboldali többség kialakulása, amely valódi alternatívát jelenthetett volna az eddigi Európa-politikai iránnyal kapcsolatban, és megnyílt annak a lehetősége, hogy valódi személyi, intézményi és politikai változások következzenek be, amelyek lehetővé tették volna az Európai Unió irányváltását az elkövetkező ötéves intézményi ciklusban.

Ugyanakkor a választásokat követő politikai alkufolyamat és az átmeneti időszak végére felállt intézmények azt bizonyították, hogy ez a változás magától nem fog bekövetkezni. A bizottság elnökének a személye sem változott, és a Bizottság mögött meghúzódó európai parlamenti politikai többség összetétele sem változott érdemben. Ez azt mondja számomra, hogy azok a változások, amelyek az Európai Unió versenyképessé tételéhez és sikeréhez szükségesek, ebből a struktúrából nem fognak előbukkanni, ettől a struktúrától nem várhatók. Ezeket a változásokat nekünk kell kikényszerítenünk, ha lehetséges, akkor az uniós intézményekkel együttműködve, ha ez nem lehetséges, akkor az uniós intézményekkel szemben. Ezt én jobb híján egyfajta konstruktív ellenzéki magatartásnak tekintem, amely konstruktív ellenzéki magatartás elsajátítása a mi szempontunkból az elkövetkező öt évnek a legfontosabb politikai kihívása lesz.

Az európai uniós elnökségünket is ebben a politikai kontextusban kell elhelyezni, de ennek a tervezése és megvalósítása is erre tekintettel történt. Az uniós elnökségből hátravan még több hét, ezalatt van még teendők bőven. De az, hogy az uniós elnökség milyen szervezési és logisztikai kihívást jelentett, már most látszik, mert csaknem 1100 tanácsi munkacsoportülést elnököltünk, csaknem ötven COREPER-ülésten vagyunk túl, amit mi vezettünk, formális és informális tanácsi üléseket bonyolítottunk le szép számmal. Magyarország történetének legnagyobb diplomáciai eseményére került sor november 7-én és 8-án Budapesten, az Európai Politikai Közösség csúcstalálkozóján, illetve az informális Európai Tanács-ülésten, amin részt vett Mario Draghi egykori, illetve Christine Lagarde jelenlegi Európai Központi Bank-elnök.

Az elnökség tisztességes közvetítőként, a lojális együttműködés szellemében igyekezett eljárni minden uniós intézménnyel szemben, minden uniós intézménnyel együttműködve. Ez az esetek egy részében megértésre és kölcsönösségre talált, más esetekben nem talált ilyen megértésre, és nem ezt láttuk bizonyos intézmények részéről. Itt azt emelném ki, hogy különös nehézségekbe ütközött - számomra érthetetlen módon - a magyar uniós elnökség programjának a bemutatása az Európai Parlamentben és egyes bizottságokban, illetve szeretném jelezni azt, hogy az Európai Parlament tudatosan és politikai megfontolásokból akadályozta bizonyos trilógus dossziék keresztülvitelét. Jelen állás szerint 18 olyan jogalkotási dosszié van, ahol a magyar elnökség a Tanács nevében kész lett volna trilógus tárgyalások folytatására, de ez elől az Európai Parlament - kizárólag politikai okokból - elzárkózott. Ez természetesen nem Magyarországgal és a magyar kormánnyal kapcsolatos kérdéseket vet fel, hanem általában véve az Európai Unióban az intézményi együttműködéssel kapcsolatos kérdéseket, ahol az egyik intézmény egy másik intézménnyel szembeni, ebben az esetben az Európai Parlament a Tanáccsal szembeni lojális együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget.

Ettől függetlenül az úgynevezett gépházi szinten maradva a magyar uniós elnökség számos olyan megállapodást hozott tető alá, amely magától értetődőnek tűnik, de az átmeneti helyzetben, illetve a jelenlegi politikai kontextusban egyáltalán nem az.

A magyar uniós elnökség tevékenyen közreműködött az Unió jövő évi költségvetésének elfogadásában, amely az első olyan költségvetés, amely a módosított

hétéves költségvetési ciklusban került elfogadásra, és először tartalmaz intézkedéseket a NextGeneration EU, a közös hitelfelvételen alapuló finanszírozási csomag váratlanul magas kamatterheinek a kezelésére. Néhány nappal ezelőtt fogadtuk el a jövő évi halászáti kvótákat, amely az év második felében az elnökségnek szintén kiemelt feladata, és úgy tűnik, hogy a következő öt évre a bel- és igazságügyi együttműködésnek a stratégiai iránymutatásait is sikerül konszenzussal elfogadni. Csak jelzem, hogy öt évvel ezelőtt a finn elnökség ugyanezt a politikai feladatot nem tudta végrehajtani.

Ugyanakkor a magyar elnökségnek nemcsak gépház jellege, hanem politikai arcéle és tartalma is volt, különösen az átmeneti időszakban. A magyar uniós elnökségnek a középpontjába az európai versenyképesség erősítését helyeztük, és sikerült is a budapesti informális Európai Tanács-ülésein elfogadni a Budapesti Nyilatkozatot, amely arra hívja fel az Európai Unió intézményeit, hogy a versenyképességet állítsák a tevékenységük középpontjába, az állam- és kormányfők pedig vállalták azt, hogy folyamatos stratégiai iránymutatást adnak az európai intézményeknek.

Ez a nyilatkozat konkrét feladatokat is tűz a Bizottság számára, például az egyszerűsítési forradalmon keresztül, a jelentéstételi kötelezettség 25 százalékos csökkentését irányozza elő már a következő félévben, illetve intézkedéscsomagot vár a Bizottságtól a magas energiaárak mérséklése érdekében, emellett előrelépést vár olyan kulcsfontosságú területeken, mint az európai védelmi ipar, a bank- és tőkepiaci unió vagy a belső piac.

A migráció területén a magyar elnökségnek több olyan kezdeményezése volt, aminek a megvalósulása még a jövő távolába visz. A magyar miniszterelnök kezdeményezte az euróvíz csúcstalálkozó mintájára egy schengeni csúcstalálkozó összehívását, ahol valódi politikai szándékot lehetne állítani a schengeni térség működtetése mögé, amellyel kapcsolatban az utóbbi időben kétségek merültek fel. De úgy tűnik, hogy az október 17-ei Európai Tanács-ülésen megkezdődött egy olyan migrációs fordulat, amit a magyar kormány mindig is szorgalmazott, amely a visszatérések hatékonyabb kezelését irányozza elő. E tekintetben februárra várunk egy bizottsági javaslatot, illetve először jelennek meg a szövegben utalások az úgynevezett innovatív megoldásokra, amelyek a területenkívüliség valamilyen megjelenését irányozzák elő az Európai Unió migrációs politikájában.

Az elnökség kiemelt prioritásának tekintette az Európai Unió bővítési folyamatának előrevitelét, különös tekintettel a Nyugat-Balkánra. Örömmel tudok beszámolni arról, hogy egy kormányközi konferenciára került sor Albániával. A bővítési következtetések elfogadását a jövő heti Általános Ügyek Tanácsára tervezzük. Alappal bízhatunk abban, hogy a Nyugat-Balkán tagjelölt és potenciális tagjelölt országai közül szinte mindegyik esetében lesz érdemi előrelépés a bővítési folyamatban.

Ezt a törekvést koronázza meg december 18-án az EU-Nyugat-Balkán-csúcstalálkozó, amire az Európai Tanácsot megelőző nap kerül sor Brüsszelben.

A magyar elnökség részt vett a közös agrárpolitika stratégiai felülvizsgálatában, ami azért fontos, mert a Bizottság maga is előállt egy közös agrárpolitikai felülvizsgálati dokumentummal, ami a tagállamok számára több területen nem elfogadható kezdeményezéseket és javaslatokat tartalmaz. Harmincegynéhány év óta először történt az meg, hogy a tagállamok egyhangúsággal tudtak elfogadni tanácsi következtetéseket a közös agrárpolitikával kapcsolatban.

Hasonló eredményeket tudunk felmutatni a kohéziós politika jövőjével kapcsolatos stratégiai vitában is, ahol az elnökség által koordinált következtetések megállapításai az új hétéves költségvetés előkészítésébe fognak becsatornázódni.

Az elnökség emellett mind jogalkotási, mind politikaidokumentum-alkotási tevékenységet nagy számban végzett. Több mint 25 tanácsi következtetést fogadtunk el, ezek közül olyan kiemelkedő politikai jelentőségűeket is, mint Európában az antiszemitizmus elleni küzdelemről és a zsidó élet előmozdításáról szóló nyilatkozat, aminek sajnálatos aktualitást adnak a Nyugat-Európában zajló események, illetve 17 trilógust folytatunk jelenleg az Európai Parlamenttel, a Tanácsban pedig több mint ötven jogalkotási dossziét kezelünk. Ezek közül többet sikeresen lezártunk az elmúlt napokban. A mai nap például döntés született a Bel- és Igazságügyi Tanács ülésén Románia és Bulgária teljes jogú schengeni tagságáról, ami a magyar uniós elnökségnek egy kiemelt célkitűzése és eredménye volt.

Az elnökséget követően január 1-jétől nem áll meg az élet sem az Európai Unióban, sem az európai uniós ügyekért felelős minisztériumban. Már január 2-án megkezdjük a munkát az elnökséget követő stratégiai feladatok megvalósítása érdekében. Én az elkövetkező időszak egyik meghatározó feladatának tekintem az Európai Unió új hétéves költségvetésére való felkészülést, amellyel kapcsolatban a tevékenység már január 2-án a minisztériumban megkezdődik.

Ennyit kívántam röviden, előljáróban ismertetni 2024 és az uniós elnökségünk tekintetében. Kérdésekre természetesen állok a tisztelt bizottság rendelkezésére.

ELNÖK: Köszönjük szépen, miniszter úr. Brenner Koloman alelnök úrnak adom meg a szót. *(Dr. Gurmai Zita távozik az ülésről.)*

Hozzászólások, kérdések

DR. BRENNER KOLOMAN (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Miniszter Úr! Nagyon szépen köszönöm a részletes beszámolóját. Én azzal kezdeném, hogy abban teljes mértékben egyetértünk, hogy az Európai Unió intézményrendszere és működése felülvizsgálatra szorul, hiszen amióta 1989-90-ben megtörtént a '45 utáni világrend első hullámú átalakulása, gyakorlatilag azóta van egyfajta diszkrepancia a régi intézményrendszer és az újonnan felvett tagállamok között. Ezt a Jobbik részről mi úgy szoktuk megfogalmazni, hogy új kiegészítés kell Nyugat-Európa és Közép-Kelet-Európa államai között.

Abban van köztünk vita, hogy hogyan lehet a nemzeti érdeket jól képviselni akár az Európai Unión belül is, és az első kérdésem erre vonatkozik, mégpedig, hogy miniszter úr hogy látja a visegrádi csoport együttműködését az nemzeti érdekérvényesítés szempontjából. Ahogy azt a külügyminiszter úr meghallgatásán is jeleztem, itt számunkra kiemelkedően fontos a felvidéki magyarság helyzete és a Fico-kormány környékéről felszálló negatív hírek a nyelvhasználatban kapcsolatban. Ez egy olyan kérdés egyébként, amit miniszter úrtól kérdeznék az európai uniós elnökséggel kapcsolatosan is, hiszen a magyar elnökség egyik prioritása éppen az volt, hogy európai szinten is próbáljunk a nemzeti kisebbségek ügyében előrelépést elérni, ami egy nagyon nehéz és bonyolult helyzet, mint azt mindahányan ebben a teremben jól tudjuk. Itt ezzel kapcsolatban is kérdezném miniszter urat, hogy a magyar elnökség ebben az ügyben milyen előrelépést tudott elérni.

A veszélyek korát éljük, a változások korát. A következő kérdésem arra vonatkozna, hogy hogyan látja miniszter úr az Európai Unió katonai fejlesztését, összefüggésben a NATO-val és azzal, ahogy az új amerikai elnök, Trump elnök úr a NATO helyzetét látja. Ez egy nagyon érdekes kérdés. Itt szerintem nagyon fontos volna az Európai Unió katonai képességeit fejleszteni jó együttműködésben a NATO-val.

Mint volt egyetemi vezető, kimondottan érdekelne, hogy miniszter úr hogyan látja az Erasmus Plusz- és a Horizon-programok jövőbeni sorsát, hiszen ez egy olyan kérdés, amely a véleményünk szerint már most nagyon negatívan érinti a magyar

egyetemi világot. A mi álláspontunk nagyon egyértelmű volt mindig: ezek a pénzek járnak a magyar egyetemi világnak, a magyar oktató-kutató kollégáimnak és a magyar egyetemistáknak. De kezdettől fogva jeleztem én magam is minden fórumon, hogy ez a fajta modellváltása az egyetemeknek érdemben és negatívan befolyásolja az egyetemi autonómiát, és úgy tűnt, hogy erre a jelenlegi fideszes kormány nem reagál, és ezért hozta nehéz helyzetbe a magyar egyetemi világot. Nagyon örülnék, ha a legutóbb elfogadott törvény, amit egyébként a Jobbik frakciója is megszavazott, végre előrelépést jelentene ebben az ügyben. Én kérném tisztelettel miniszter urat, hogy erre reagáljon.

Az utolsó megjegyzésem pedig arra vonatkozik, hogy természetesen azt nagy örömmel vesszük, ha a migráció ügyében érdemi előrelépés történik. Ugyanakkor itt is szeretném jelezni, hogy az erőltetetten az akkumulátorgyártásra épülő gazdaságpolitika nagyon sok ázsiai vendégmunkást hozott hazánkba, és itt látnék némi, hogy is mondjam, diszkrepanciát a két felfogás között. Köszönöm szépen, miniszter úr.

ELNÖK: Köszönjük, alelnök úr. Képviselőtársaim? *(Jelzésre:)* Bartos Mónika!

BARTOS MÓNKA (Fidesz): Nagyon szépen köszönöm a lehetőséget, elnök úr, és miniszter úrnak is a beszámolót. Mindenekelőtt szeretném azzal kezdeni, hogy köszönjük a miniszter úrnak, az egész minisztériumnak, a munkatársainak és az Országgyűlés Külügyi Hivatala munkatársainak is a sok-sok munkát, mert nagyon sok átvirrasztott éjszaka és sok munkában töltött nappal eredménye az, hogy most itt ülhetünk.

El kell mondanom, én magam is így gondolom, és mások véleményét is tolmácsolom, hogy egy sikeres magyar elnökséget zárhatunk. Éppen tegnap találkoztam a spanyol nagykövettel a magyar-ibériai baráti tagozat elnökségi találkozója kapcsán, és ő elmondta, hogy a magyar elnökséget megelőző negatív vélemények ellenére is nagyon jó volt a magyar elnökség, nagyon jól teljesítettünk. Ezt azért is öröm hallani, hiszen a spanyol-belga-magyar trióban egy közös célrendszer volt, és jó, hogy a partnerünk is így gondolja ezt.

Akárhány delegációs találkozón vettem részt, mindenhol azt hallottam, hogy a programjaink nagyon jól szervezettek és nagyon jó hangulatúak. Szerintem egy olyan időszakban, amikor sok negatívum ér bennünket, fontos, hogy olyan hangulatban és előremutatón történjenek az események, ami reményt ad az állampolgároknak, és azt mutatja, hogy igenis vannak megoldások.

Az én kérdésem egy picit csatlakozna az alelnök úr kérdéséhez, merthogy volt alkalmam V4-es eseményen részt venni ebben a félévben, a V4-ek védelmi és biztonsági bizottságainak találkozóján, és nekem nagyon pozitív volt a benyomásom. Tehát az ott megjelentek elmondták, hogy igenis szükség van a V4-re, vannak közös programjaink, terveink, és én egyáltalán nem érzékeltem azokat a negatív hangokat, amik sokszor a V4-et kísérik.

Nem tudom, hogy általánosságban elmondható-e ez a pozitív megtapasztalás, vagy nekem volt szerencsém, de én nagyon bizakodva nézek az együttműködésre, különösen azért, mert a lengyelek veszik át tőlünk az elnöki feladatokat, mi meg majd tőlük a jövő év felénél a V4-elnökséget is.

Talán visszatekintünk, de mégis érdemes egy picit a jövőbe is előrenézni. Hogyan látja a miniszter úr azt, hogy a lengyelek mennyiben fogják a mi célkitűzéseinket folytatni? Van-e már most esetleg együttműködés? Mi az, amiben egyetértünk és közös pontok lehetnek az EU-s építkezés területén? Köszönöm szépen, és szép, áldott ünnepeket kívánok majd mindannyiuknak!

ELNÖK: Köszönöm. Képviselőtársaim? *(Jelzésre:)* Tilki alelnök úr!

DR. TILKI ATTILA (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Én is csatlakozom Bartos Mónika képviselőtársam gratulációjához, hiszen mi, képviselők is és akiket képviselünk, ők is úgy gondolják, hogy egy sikeres EU-elnökség van helyel-közzel lassan mögöttünk. Bár ez talán kevésbé hihető, de egy egyszerű, gyakorlatilag a nagypolitikában kevésbé jártas állampolgár számára is fontos célkitűzéseket fogalmazott meg az EU-elnökség során a magyar kormány, és ezt értékelik is. Értékelik azt, hogy egy egyedi stílussal, egyedi hanggal jelentünk meg.

Számomra, aki a partiumi határszakasz mellett élő képviselő vagyok, különösen fontos volt, amiben én egyébként egyáltalán nem hittem, hogy Románia schengeni övezethez való tartozását éppen a magyar elnökség alatt sikerült elfogadni. Ma bólintottak rá a belügyminiszterek is, ami azért egy jelentős előrelépés a határ két oldalán élő magyarok számára.

Én úgy gondolom, hogy egyetérttek az alelnök úrral, hiszen a Jobbik vagy a Jobbik-Konzervatívok képviselője, ezt sosem tudom, mert nem használja mindig a Jobbik-Konzervatívokat... *(Dr. Brenner Koloman: Mert már visszaálltunk.)* Ja, most visszaálltak Jobbikra. Nehéz követni, hogy mikor milyen neve van a pártnak. Ne haragudjon, ezt nem tudtam! Nem mindig követem az eseményeket. A Jobbik tényleg következetes az egyetemi autonómiával kapcsolatban. De én azért föl szeretném hívni a figyelmet, hogy olyan jól esne, hogyha a Jobbik vagy a Jobbik-Konzervatívok következetesen kiállna az Európai Unióban tapasztalható kettős mércével szemben vagy kettős mérce ellen. *(Dr. Brenner Koloman: Szoktunk.)*

A kérdésem az, hogy igenis az Erasmus- és a Horizon-programoknál mennyire tetten érhető az Unió részéről a kettős mérce alkalmazása. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Néhány gondolat.

Tisztelt Bizottság! Tisztelt Miniszter Úr! Államtitkár Urak! Én is szeretnék gratulálni ahhoz a munkához, amit az elmúlt bő fél esztendőben elvégzett a minisztérium, illetőleg a minisztérium vezetésével a magyar államigazgatás. Én 2011-ben átéltem ennek a terhét külügyi államtitkárként, és ez a teher nem csökkent azóta. Ez egy óriási munka volt.

Ezek a számok, amelyeket itt a miniszter úr mond, hogy 1100 munkacsoportülés levezetése és miegymás, hát sok számot lehetne még mondani, informális tanácsulések, tanácsulések levezénylése, és itt miniszter úrnak a vállán volt ez a teher. Nem mondom, hogy keskeny a válla, de ezen a vállon volt a teher *(Derültség.)*, és ez egy fantasztikus dolog, hogy ezt elhordozta az elmúlt időszakban, amihez szeretnék gratulálni. Bízom benne, hogy az elkövetkezendő időszakban lesz alkalmuk arra, hogy valahogy összefoglalják és közérthetővé tegyék az elért eredményeket. A mai bizottsági ülésünknek is, azt gondolom, hogy az a legfontosabb feladata, hogy elkezdjük a morzsaszedést, és átlássuk azt, hogy mit sikerült elérni a célkitűzésekből, mi az, amit még nem sikerült elérni, mi az, amit lehet, hogy a következő elnökségek meg tudnak valósítani.

Nagyon örülök, hogy én is részt vehettem az Európai Politikai Közösség csúcstalálkozóján. Engedje meg, miniszter úr, hogy rákérdezzek az EPK-nak a jövőjére. Az Európa Tanácsban, amelyik egy hasonló kört lefedő szervezet, éppen azzal vagyok megbízva, hogy jelentést készítssek az EPK-nak, illetőleg az Európa Tanácsnak a viszonyáról és ezáltal az EPK-nak a jövőjéről. Azt gondolom, ez egy izgalmas kérdés, hogy hogyan fog ez alakulni. Ma az ezzel kapcsolatos információknak egy elég jelentős része nálunk van, és azt szeretném majd kérni, miniszter úr, hogy ezt szeretném majd

becsatornázni a jelentésbe az Európa Tanács keretei között, és feltétlenül érdekelne, hogyan látja ennek a szervezetnek a további jövőjét.

Én is úgy érzékelttem, hogy ez a magyar diplomáciának a legnagyobb akciója volt az elmúlt évtizedekben, és azt hiszem, hogy ez is egy nagyon komoly, jó hangulatú és sikeres rendezvény volt. De ettől még, azt hiszem, hogy nem lehet azért túlságosan pontosan látni, hogy az Európai Politikai Közösségnek mi is lesz a jövőben a lényege, a súlypontja, és az ezzel kapcsolatos véleményére szeretnék rákérdezni. Mint ahogy az ezt követő informális tanácsülés is egy nagyon komoly esemény volt, és a Budapesti Nyilatkozat, azt hiszem, az a konkrétum, ami meg fog maradni a magyar elnökségből, és nem lesz egyszerű feladat, hogy ezt a Budapesti Nyilatkozatot sikerüljön az elkövetkezendő időszakban érvényesíteni. De az tény, hogy innentől egyfajta horizontális szemponttá válik az Európai Unió működésében a versenyképességnek a számonkérése, és ez, azt gondolom, hozzánk fog kötődni, hiszen ez végső soron a Budapesti Nyilatkozatnak a határozata.

Mint ahogy a miniszter úr itt kihangsúlyozta a schengeni csatlakozásnak a jelentőségét. 11 évvel ezelőtt a hátunkon vittük be a horvátokat az Európai Unióba, ez egy óriási eredménye volt az akkori elnökségünknek, most a román és a bolgár csatlakozás, azt hiszem, hogy szintén ilyen fontos, és nagyon fontos feladatnak látom azt, hogy hogyan tudjuk egy komoly fejlesztéspolitikának, egy határtérség-fejlesztéspolitikának a kiindulópontjává tenni ezt a pillanatot, amire oly régen vártunk. Az elmúlt években a magyar-szlovák határ mentén sikerült ezt megvalósítania Magyarországnak. 30 határátkelőhelyet és összeköttetést létesítettünk, és azt gondolom, hogy egy nagyon fontos feladat az elkövetkezendő időszakban, hogy a partiumi magyarság, illetve a tiszántúli magyarok közötti és ezen régiók együttműködésének a megteremtését lehetővé tevő, átfogó regionális fejlesztésnek legyen ez a döntés a kiindulópontja.

Szeretném még én is kiemelni az antiszemitizmussal, illetőleg a zsidó élettel kapcsolatos Következtetéseknek az elfogadását. Ez is a magyar elnökségnek egy kiemelkedően fontos eredménye lesz, és azt gondolom, hogy valóban, ahogy ezt a miniszter úr mondta, akkor, amikor áll a bál Európának az utcáin, és antiszemita kilengések egészen durva mértékben jelennek meg, nagyon látványos és fontos eredmény volt ez is.

A kérdéseim. Az intézményi átmenet lebonyolítása részben a mi sikerünk ebben a fél esztendőben, és azt hiszem, hogy ez egy konkrét feladatot adott nekünk. Ugyanakkor van egy kis félelem bennem, hogy itt a „Hungary bashing”, amire annyira jól ráálltak az elmúlt ciklusban az európai partnerek, nem fog-e visszatérni, ahogy lejár a magyar elnökség. Nem arról volt-e szó, hogy itt kényszerű módon megkíméltek bennünket is?

Az egyik legkonkrétabb kérdés, amit szeretnék föltenni, az az európai uniós pénzek helyzete, a tízmilliárdé is meg a húszmilliárdé is, amire van ígéret, meg amire nincs ígéret. Mind a kettőre hadd kérdezzek rá, miniszter úr, hogy állunk ezzel, mi a kilátás arra, hogy ezekhez a forrásokhoz, mind a kettőhöz hozzá tudjunk jutni.

A második kérdésem a háborúkkal függ össze. Az Egyesült Államok elnökének megválasztása szemmel láthatóan egy igazodást idézett elő a világpolitikában. Ugyanakkor azt látjuk, hogy Németországban meg Franciaországban nincs kormány effektíve ezekben a hónapokban. Tehát egy olyan benuhátnak vagyunk a szemtanúi, amelyre nem nagyon volt példa Európa történelmében. Úgy tűnik, hogy Európa feje fölött zajlik az orosz-ukrán háborúban a béke megalkotása. Ugyanakkor mégis hadd tegyem föl ezt a kérdést, hogy milyen esélyeket lát a békére orosz-ukrán vonatkozásban.

Illetőleg a szíriai háborúra is szeretnék röviden rákérdezni, hiszen ott egy polgárháború, de egyre inkább egy nagyon komoly, külső tényezőket is magába foglaló háború kockázatai láthatóak, hiszen a szíriai hadsereg, illetőleg az ország keleti részén egyelőre hatalmat gyakorló erők közötti konfliktus kockázata rendkívüli mértékben éleződik, a különféle etnikai közösségek, vallási kisebbségek, ezen belül a mintegy 15 százalékot képező kereszténység szerepe, a lehetőségei, hiszen Aszadról sok mindent el lehet mondani, de védte a keresztény közösségeket az elmúlt években. Ez a diktatúra egy kereszténybarát diktatúra volt. A diktatúra megszűnését követően viszont nagyon komoly kérdés, hogy a remény vagy pedig a kockázat fog ennek a konfliktusnak a keretei között megnőni.

Azt gondolom, hogy mind a két háború vonatkozásában az európai szerepvállalás nem lesz megkerülhető. Azt hiszem, az Egyesült Államok gondolkodásában kevés dolog ennyire egyértelmű, hogy ez nem az ő dolguk, ez Európa dolga. Ennek megfelelően némi aggodalommal tölt el engem, hogy milyen készségi állapotban van ma Európa, hogy ezekkel a problémákkal meg tudjon küzdeni. Tehát itt a béke, illetőleg a demokratikus átmenet esélye a két nagyon súlyos konfliktus esetében - ami egyébként össze is függ számos vonatkozásban - lenne a második kérdésem.

A harmadik kérdésem az Egyesült Államokat érinti. Itt a vámháború kockázatára szeretnék rákérdezni, illetőleg arra az egyre inkább körvonalazódó amerikai Európa-politikára, amely meghatározó módon fogja az elkövetkezendőkben az atlanti kapcsolatokat érinteni.

A negyedik kérdés a bővítés ügye. Nagyon örülök annak, hogy ez a lista, amit az eredmények oldalán föl tudunk sorolni, megint csak a magyar elnökségnek a sajátja, és meg szeretném jegyezni, hogy Várhelyi Olivér is kiváló munkát végzett az elmúlt években, hiszen nagyon sok minden a mostani eredmények közül az ő munkájának a gyümölcse, és ezért a maximális elismerést érdemli. De azt hadd kérdezzem meg, hogy miután elmerültünk ennyire a bővítés kérdésében, várható-e, hogy lesz-e végre áttörés és lesz-e bővítés, mi a megítélése ezzel kapcsolatban a miniszter úrnak.

Végül az utolsó kérdésem, talán az ötödik, a jövőre vonatkozik. Az európai uniós költségvetés a 2028-35, ha jól számoljuk, ez a következő uniós költségvetés, amelynek az előkészületei megindultak, megkezdődtek. Milyen aggodalmak és milyen lehetőségek vannak ennek a költségvetésnek a kapcsán? Hogy egy kicsit konkrétabb legyek: Ukrajna európai uniós tagságára szeretnék rákérdezni. Hogyan fog ez tükröződni a '28-35-ös költségvetésben? Milyen hatással lesz az európai mezőgazdaságra Ukrajna csatlakozása? Milyen következményekkel fog járni a magyar mezőgazdaság kilátásaira és a lehetőségeire nézve, ha a területalapú támogatások megszűnnek? Illetőleg van-e olyan alternatíva, hogy nem szűnnek meg a területalapú támogatások? De akkor Ukrajna, amely nagyjából az egyharmadát képezi az európai mezőgazdasági területeknek, azt gondolom, hogy meglehetősen komoly hatással lesz erre a tételre.

A másik a jövő költségvetésével kapcsolatban pedig a védelem, amire szeretnék rákérdezni. Úgy tűnik, hogy itt nagyon komoly védelmi feladatok, elkötelezettségek vannak, viszont rövid távon már egyébként egészen durva összegeket hall az ember, hogy milyen ráfordítások lehetségesek adott esetben, ha mégsem lesz béke Oroszország és Ukrajna között, illetőleg a közös hitelfelvétel lehetősége most már nem tűnik egyáltalán egy marginális fölvetésnek, hanem úgy hallja az ember, hogy ez fogja igazán hosszú távon bebetonozni és megszilárdítani az Európai Uniót, ha pár száz milliárdot megint fölvesz az Unió. A magyar álláspont ezzel kapcsolatban, azt hiszem, hogy egyszer elfogadtuk, de hát nem jártunk túl jól vele. Van-e itt mozgásterünk, miniszter úr, ez lenne a kérdésem egyszerű része a '28-35-ös költségvetés vonatkozásában.

Vannak-e még további kérdések? *(Nincs jelentkező.)* Megadom a szót. Parancsoljon, miniszter úr!

Dr. Bóka János válaszai

DR. BÓKA JÁNOS európai uniós ügyekért felelős miniszter: Köszönöm. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Köszönöm a kérdéseket és az észrevételeket. Én magam is szeretnék köszönetnyilvánítással kezdeni. Az uniós elnökségünk alapvetően az Európai Unió Tanácsa soros elnökségét jelenti, de az elnökségnek van egy nagyon komoly parlamenti dimenziója is. Ezúton szeretnék köszönetet mondani a magyar Országgyűlésnek azért, mert az elnökség parlamenti dimenziójával kapcsolatos területen nagyon aktív és sikeres tevékenységet folytatott, ezzel erősítette a magyar elnökséget és hozzájárult az elnökségi célkitűzések megvalósításához.

Valóban nagyon sokan és nagyon sokat dolgoznak azért, hogy az uniós elnökség sikeres legyen. Ez gyakran az emberi teljesítőképesség határát súrolja. A gyerekeim szokták örömmel mondani azt, hogy apa, neked karácsonyig már csak kettőt kell aludnod *(Derűltség.)*, és ez milyen jó neked, hogy már csak kettőt kell addig aludni. Ez jellemző volt az elnökségi munkára végig, nem csak az ünnepek közeledtével.

Én magam is úgy gondolom, bár nem akarok előrehaladni az elnökség értékelésével, hogy el kell kezdenünk ízelgetni azt a kijelentést, hogy Magyarország sikeres uniós elnökséget bonyolított le. Szerintem ezt érdemes egyre gyakrabban ismételtetni, hogy hozzászokjunk ehhez a mondathoz, hogy Magyarország az Európai Unió intézményrendszerében egy különösen válságos időszakban hozzá tudott tenni a közös kihívások közös kezeléséhez, hogy Európa erősebb legyen, az európaiak békében, biztonságban és nagyobb jólétben élhessenek. Ehhez a magyar elnökség számos kezdeményezéssel járult hozzá.

Ezeknek az értékelése, összefoglalása a magyar elnökség lezárultával meg fog történni. Mi magunk is az elnökség egyik feladatának tekintjük azt, hogy az elnökség utókövetése és az elnökség megfelelő történelmi kontextusba helyezése megtörténjen.

Az uniós elnökséget, a mi elnökségünket három jelzővel írnám le. A mi elnökségünk karakteres volt, aktív volt és stratégiai volt.

Karakteres volt azért, mert nekünk van egy markáns Európa-politikánk, és a mi uniós elnökségünket nem a markáns Európa-politikánk ellenére vagy annak elhallgatásával, elfedésével akartuk lebonyolítani, hanem éppen a markáns Európa-politikánk szolgálatába kívántuk állítani. Ez az Európa-politika azért markáns és karakteres, mert nem mindenben egyezik az intézményi vagy a tagállamok egy jelentős részének az általános elképzeléseivel, és éppen ezért számos konfliktust hordoz magában. De ezeknek a konfliktusoknak a felvállalása szerintem Európa és az európaiak érdekében áll, és ezt a magyar kormány a jövőben is meg fogja tenni.

Aktív volt az uniós elnökségünk azért, mert számos saját kezdeményezés volt, ami nemcsak a már zajló jogalkotásnak vagy politikai folyamatoknak a természetes folytatása, hanem a magyar Európa-politikai prioritásunkból fakad.

Stratégiai volt az elnökségünk azért, mert az új intézményi ciklus kezdetén, bár nagyon komoly és jelentős jogalkotási eredményeket is fel tudunk mutatni, de ez alapvetően az elkövetkező öt év politikai stratégiai tervezésének az időszaka, és mind a versenypolitika, mind a védelempolitika, mind az agrárpolitika, mind a kohéziós politika területén, illetve a menekültügyi és migrációs politika tekintetében is sikerült kijelölni azokat az irányokat, amerre szerintünk az Európai Uniónak az elkövetkező öt évben haladnia kell.

A kérdésekre igyekszem strukturáltan válaszolni. A katonai fejlesztés, illetve a közös védelempolitika tekintetében itt egyrészt ambiciózusnak, másrészt óvatosnak kell lennünk. Ambiciózusnak kell lennünk azért, mert Európának valóban nagyobb

felelősséget kellene vállalnia a saját békéjéért és biztonságáért. Szerintem ez a felelősségvállalás is csak akkor lehetséges, hogyha ennek a politikai, ipari és katonai alapjai is rendelkezésre állnak, de az Európai Uniónak ezen a területen viszonylag korlátozott hatáskörei vannak.

Amit az Európai Unió tehet, az a belső piaci, illetve a gazdaságpolitikai koordináció tekintetében az európai védelmi iparnak a fejlesztése, mert egy stratégiai autonómiával rendelkező európai védelmi együttműködés csak európai védelmi ipari alapokra épülhet. E tekintetben a magyar elnökség az európai védelmi ipari terv jogalkotási csomagjának az előkészítésén vagy a tanácsi tárgyalásán dolgozik. A tanácsi közös álláspont a mai napig még nem született meg, de nagyon komoly stratégiai vitákat kell kihordanunk a Tanácsban ezzel kapcsolatban. Például azt, hogy az európai védelmi ipari együttműködésnek mi a valódi célja, hogyan tud egy valódi európai védelmi ipar alapjává válni, és ennek a finanszírozása hogyan lesz megoldható.

Most az EDIP, az európai védelmi ipari terv kapcsán egy 1,5 milliárd eurós csomagról beszélünk, de ez nem is a másfél milliárd euró miatt fontos, ami önmagában sem egy kis összeg, de a védelmi ipari beruházásokhoz képest ez egy csekély összeg. De mindenki úgy gondolja, hogy ha sikerül megállapodásra jutni az európai védelmi ipari tervről, akkor ennek az európai védelmi ipari tervnek, ennek az együttműködésnek a mintájára egy nagyságrendileg magasabb forrásokkal a következő hétéves költségvetési ciklusban egy hasonló védelmi ipari együttműködésnek ágyazunk meg. Tehát ennek az előkészítése sokkal nagyobb jelentőségű, mint az, hogy hogyan és mire költjük el ezt a 1,5 milliárd eurót, mert valószínűleg 4-500 milliárd eurót fogunk hasonló célokra elkölteni a következő hétéves költségvetési ciklusban.

Arra a kérdésre, hogy visszatér-e a „Hungary bashing”, szeretném az elnök urat megnyugtatni, hogy nem fog visszatérni a „Hungary bashing”, merthogy el sem ment (*Derűtség.*), ezért ez ezzel a problémával nem kell szembesülnünk. A Bizottság nem volt ennyire nagyvonalú, de a Tanácson belül, valóban, a kritikus hangok az elnöki tevékenységgel összefüggésben halkabbak voltak vagy finomabb megfogalmazást nyertek. De az Európai Parlament részéről a „Hungary bashing” az elnökség alatt ugyanúgy folytatódott, mint az elnökség előtt, és biztos vagyok benne, hogy az elnökség után sem kell kisebb intenzitású „Hungary bashing”-re számítanunk.

Az uniós források helyzetével kapcsolatban több kérdést kaptam. Ezek elől nem akarok elhajolni, de kicsit tágabb kontextusba helyezném ezt a dolgot. Az uniós forrásokhoz való hozzáférések kérdése ma már szerintem nem értelmezhető technikai meg jogi kérdésként, az uniós forrásokhoz való hozzáférés most már kizárólag politikai és intézményközi kontextusban értelmezhető. Egyértelmű és direkt politikai nyomásgyakorlási eszközzé vált az uniós forrásokhoz való hozzáférés kérdése, és az ezzel kapcsolatos politikai megfontolásokat elég egyértelműen meg is fogalmazták az európai intézmények vezetői, ráadásul a magyar elnökség féléve során.

Tehát ezeknek az eszközöknek nem az az elsődleges célja, hogy bizonyos vélt vagy valós aggályokat vagy problémákat kezeljenek, ezeknek az eszközöknek az a célja, hogy általános politikai nyomásgyakorlási eszközre nyíljon lehetőség, és ezek az európai intézmények nyilván ezt a lehetőséget nem kívánják a kezükből kiengedni. Ettől függetlenül nekünk az a feladatunk, hogy konstruktív együttműködést próbáljunk kialakítani azokkal az európai intézményekkel, amelyeknek van befolyása arra, hogy ezeket az eszközöket hogyan alkalmazzák, és az uniós forrásokhoz való hozzáférés hogyan alakul. A kohéziós forrásoknak a jelentős részéhez már hozzáférünk, ezeknek a forrásoknak a felhasználása ütemezetten zajlik, és e tekintetben Magyarország az uniós tagállamok élmezőnyében foglal helyet.

Különösen érzékeny kérdés a KEKVA-fenntartású felsőoktatási intézmények esetében az Erasmus- és a Horizon-programokhoz való hozzáférés. Szerintem ez a

politikai nyomásgyakorlásnak az iskolapéldája. Csak arra kérem a tisztelt bizottságot, hogy abba gondoljanak bele, hogy az akadémiai szabadság vélt vagy valós sérelmére, illetve az uniós pénzügyi érdekek sérelmére hivatkozással hogyan lehet magyar kutatókat és magyar egyetemi hallgatókat uniós programokból kizárni.

Ennek az egész eszköznek, a kondicionalitási eljárásnak, amelynek keretében az intézkedések megszülettek, hogy kizárják őket az Erasmus- és Horizon-programokból, az Európai Unió pénzügyi érdekeinek a védelme a célja. Az Erasmus- és a Horizon-programok felhasználási rendje az olyan, hogy az uniós érdekek sérelme kizárólag az uniós intézményeken keresztül valósulhat meg, merthogy a Horizon-program egy központi menedzselési program, ami azt jelenti, hogy a pályázatokat a Bizottság bírálja el. Vagyis hogyha a Horizon-program keretében az Európai Unió pénzügyi érdekeit veszély fenyegeti, akkor ez kizárólag az Európai Bizottság tevékenységének köszönhetően valósulhat meg, amihez a magyar kormánynak semmi köze a világon. Az Erasmus-program tekintetében pedig én még sohasem hallottam olyan felvetést, hogy az egyetemi hallgatók visszaéltek volna a számukra biztosított Erasmus-ösztöndíjjal, és mindez az Európai Unió pénzügyi érdekeit alapvetően veszélyeztetné.

Az akadémiai szabadsággal kapcsolatban pedig az a felvetésem, hogy számomra legalábbis furcsa egy olyan szankciós rendszer, ami lehetővé teszi azt, hogy külföldi hallgatók Magyarországról jöjjenek KEKVA-s felsőoktatási intézményekbe az Erasmus-program keretében, mert ez továbbra is lehetséges, és ez meg is történik, kizárólag magyar hallgatók nem mehetnek KEKVA-intézményekből Nyugat-Európába. Vagyis az történik, hogy Nyugat-Európában, ahol elvileg korlátlanul szárnyal az akadémiai szabadság, a nyugat-európai hallgatók jöhetnek olyan felsőoktatási intézményekbe, ahol állítólag lábbal tiporják a felsőoktatási szabadságot, és hallgathatnak itt programokat, míg állítólag azokból a magyar felsőoktatási intézményekből, ahol lábbal tiporják a felsőoktatás szabadságát, nem mehetnek hallgatók a nyugati intézményekbe, ahol állítólag korlátlanul érvényesül az akadémiai szabadság.

Szóval számomra elég nehéz racionális keretek között értelmezni ezt a rendelkezést, csak kizárólag politikai nyomásgyakorlási eszközként, ami nyilván a magyar kormány politikai pozícióját is meghatározhatja. Ha ez egy politikai nyomásgyakorlási eszköz, akkor ezzel szemben nekünk a konstruktív tárgyalásokon túlmenően szintén politikai eszközökkel kell fellépünk, és a korábbi miniszterelnöki kommunikációk ezek közül néhányat már előrevetítettek.

A bővítéssel kapcsolatban azt tudom mondani, hogy én továbbra sem látok bővítési lelkesedést, és nagyon komoly munkát jelent nekünk minden egyes nyugat-balkáni tagjelölt és potenciális tagjelölt ország esetében a csatlakozásnak a hiteles perspektíváját felvillantani.

Ez az ukrán és moldáv csatlakozási folyamattal sem változott meg, és attól tartok, hogy ez az Európai Unió nyugat-balkáni pozícióit is hosszú távon érinteni fogja. De nem akarom elvitatni a magyar elnökség jelentős eredményeit, ami mind Albánia, mind Montenegró és reményeink szerint Szerbia tekintetében is kézzelfogható lesz. *(Móring József Attila távozik az ülésről.)*

A közel-keleti helyzetet én kifejezetten kockázatosnak látom, és azt gondolom, hogy az Európai Uniónak valóban szereplővé kellene válnia a régióban, de ezt teljesen más megközelítéssel és módszerekkel kellene elérni, mint ahogy ezt jelenleg próbálja. Az Európai Unió közel-keleti stratégiája jelenleg különböző rendkívül intenzív tárgyalásokat követően elfogadott nyilatkozatok elfogadására korlátozódik, amiben alapvetően morális és elvi elvárásokat fogalmazunk meg a régió szereplőivel szemben, de ezeknek az elvárásoknak a kikényszerítésére semmilyen eszköz nem áll rendelkezésünkre, illetve ezeket az elvárásokat nem a primer stratégiai érdekeink,

hanem, mint említettem, morális meg általános elvi szempontok alapján fogalmazzuk meg, ahelyett, hogy a kockázatokat és az érdekeinket feltárnánk, és ezeknek az érvényesítésére megfelelő eszközrendszert dolgoznánk ki.

Az Egyesült Államok és az Európai Unió kapcsolatában szerintem új fejezet kezdődik, ami az Európai Unió szempontjából a nagykorúvá válás felgyorsulását eredményezheti egy olyan kontextusban, ahol a hivatalba lépő republikánus adminisztráció egyértelműen az Egyesült Államok érdekérvényesítési tevékenységének tekinti a külpolitikát. Ez talán lehetővé teszi az Európai Unió számára is, hogy a pozícióját nem valakihez viszonyítva, hanem a saját stratégiai érdekeinek érvényesítése szempontjából határozza meg, vagyis egy olyan térképet nézzünk, aminek a közepén Európa található, és az európai érdekekre és értékekre hivatkozással határozzuk meg a külpolitikai cselekvést, nem pedig valamilyen reláció viszonylatában.

A kisebbségvédelem tekintetében az uniós elnökség aktív volt. Bizottsági elnök úr, ha jól tudom, egy ilyen elnökségi rendezvényen vett részt tegnap Brüsszelben. A nemzeti és etnikai kisebbségek védelme az Európai Unióban mindig is vitatott volt, és ezért különböző kerülőúton kellett ezt megvalósítani. Mi a figyelemfelhívó tevékenységet direkt módon végeztük az elnökség alatt, egyébként pedig a kulturális örökség védelmét tekintettük egy olyan hordozónak, amire a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak védelmét fel tudtuk helyezni.

Az európai politikai közösség jövőjéről mondanék még néhány szót. A magyar EPK-csúcstalálkozónak egy nagyon komoly eredménye volt, hogy Magyarország, illetve a következő házigazda, Albánia kapott felkérést arra, hogy feltérképezze az EPK további intézményesülésének a lehetőségeit. Ennek az intézményesülésnek azonban semmiképp sem szabad a már létező nemzetközi együttműködési fórumok, például az Európa Tanács egyfajta versenytársává válnia, vagy egy olyan kettősséget eredményezni, ami a már létező struktúrák hatékonyságát veszélyezteti. E tekintetben én nagy örömmel fogadom elnök úr javaslatát, hogy az ET-ben felhalmozódott tapasztalat, illetve az ET álláspontja és egy olyan területnek a kijelölése, ahol az EPK valódi hozzáadott értéket nyújthat a jelenlegi struktúrákhoz képest, ebben működünk együtt, ebben a minisztérium természetesen partner.

Köszönöm a kérdéseket.

ELNÖK: Még talán a költségvetéssel kapcsolatban, ukrán tagság, mezőgazdaság, közös hitelfelvétel.

DR. BÓKA JÁNOS európai uniós ügyekért felelős miniszter: Elnök úr figyelme nem lankad a meghallgatás vége felé sem. *(Derültség.)*

ELNÖK: Figyelünk, miniszter úr!

DR. BÓKA JÁNOS európai uniós ügyekért felelős miniszter: Mondhatnám, hogy ezt a kérdést sem akartam elkerülni, de nem kívánok valótlan állítani ezen a bizottsági meghallgatáson.

Tehát az Európai Unió következő hétéves költségvetése a '28-34-es időszakra vonatkozik, és ez számos stratégiai kérdést vet fel. A Bizottság javaslatait a jövő év közepére várjuk, és onnantól kezdve tudunk ezzel jogalkotási szempontból is foglalkozni. De nyilván már zajlanak a stratégiai viták, és a kérdéseknek egy jelentős része a bizottsági javaslatok nyilvánosságra hozatalával talán el is dől, bár ez egy egyhangúságot igénylő dosszié, ami azt jelenti, hogy az utolsó pillanatig zajlanak majd a tárgyalások a tagállamok között, és a legvégső döntést az Európai Tanácson vezetői szinten fogják meghozni.

A következő alapvető problémákat látom. Az egyik a meghatározó uniós politikák jövője. A meghatározó uniós politikák közé a mi szempontunkból a közös agrárpolitika, illetve a kohéziós politika tartozik, ami a költségvetésnek egy jelentős részét jelenti. Itt azt látjuk, hogy a Bizottság szeretné ezeknek a politikáknak a hagyományos fókuszát valamilyen módon átalakítani és emellé behozni olyan versenyképességének mondott szempontokat, amelyek ezeknek a politikáknak a teljes tartalmi átalakítását eredményeznék.

Emellett a Bizottságnak van egy eljárási jellegű javaslata is, amely javaslat a jelenlegi RRF, tehát az Újjáépítési Alap mintájára alakítaná át ezeknek a politikáknak a menedzselését, ami egyrészt a Bizottságnak lényegesen nagyobb mozgásteret adna az uniós források felhasználásában, és kívülről gyakorlatilag ellenőrizhetetlenné tenné a forrásokhoz való hozzáférést, másrészt pedig az uniós forrásokhoz való hozzáférést egy, a Bizottság politikai iránymutatása alapján elkészített reformprogram végrehajtásához kötné. Ennek az eredménye kettős lenne: egyrészt az, hogy a gyakorlatilag a Bizottság árumegállító joggal rendelkezne bármelyik uniós forrás tekintetében; másrészt pedig a Bizottságnak befolyása lenne olyan tagállami politikák alakítására is, amelyek egyébként uniós hatáskörbe nem tartoznak. Ezeket látjuk jelenleg is az Újjáépítési Alap tekintetében, hogy a források hozzáférése egy reformprogram végrehajtásához kapcsolódik, amely reformprogramot a Bizottsággal kell letárgyalni, és amely reformprogram tartalma olyan tagállami politikákra vonatkozik - például szociálpolitika, foglalkoztatáspolitikai, oktatáspolitikai -, ami alapvetően tagállami hatáskörbe tartozik.

A harmadik nagy kérdés pedig a finanszírozás kérdése. Ha olyan új politikákat szeretnénk finanszírozni, mint a közös védelmi politika vagy a közös védelmi ipari politika, aminek a fedezete a jelenlegi költségvetésben nem biztosított, akkor alapvetően három megoldás létezik. Az egyik az, hogy a hagyományos politikák finanszírozását jelentős mértékben csökkentjük - ennek a tagállami támogatottsága viszonylag alacsony. Lehetséges az uniós költségvetés főösszegének növelése - ez jelenleg az uniós GDP 1 százaléka körülbelül, de ennek a jelentős növelése a nettó befizetők várható ellenállásába fog ütközni. A harmadik lehetőség pedig az, hogy varázsolunk pénzt valahonnan, ahol nincs. Ez az uniós közös hitelfelvétel lehetőség, hogy pénzt csinálunk valamiből.

Az uniós közös hitelfelvételnek számos technikai problémája van, ahogy az RRF esetében is, a finanszírozó NextGen EU közös hitelfelvételre alapul, de a hitelfelvételről való döntés és a tényleges hitelfelvétel kamatkörnyezete között óriási különbség van, és ennek a finanszírozási nehézségei határozták meg például a '25-ös költségvetés tárgyalását is.

A másik egy elvi kérdés. Azt elnök úr is említette, hogy a közös hitelfelvétellel tulajdonképpen az európai integrációban egy ilyen hamiltoni pillanathoz érkezünk, vagyis a fiskális föderalizmus kialakulása az alkotmányos föderalizmus mellett, ami az európai integrációban egy olyan szintlépést jelent, amire megítélésem szerint a tagállamok részéről nincs egyértelmű politikai felhatalmazás.

Ehhez járul pótlólagos kérdésként az, hogy a '28-34-es időszakban kibővült Európai Unióval számolunk, és ha igen, ez a kibővülés mit jelent. Itt a valódi kérdés, az elefánt a szobában természetesen Ukrajna, mert a nyugat-balkáni bővítés megítélésem szerint nem igényel olyan strukturális átalakítást az Európai Unió szerkezetében és finanszírozásában, ami problémát jelentene. Itt a valódi kérdés Ukrajna, ami mind méreténél, mind helyzeténél, mind fejlettségénél, mind lakosságszámánál, mind gazdasági szerkezeténél fogva szétveri a jelenlegi uniós politikák rendszerét. Ez egy hipotetikus feltevés, e tekintetben tagállami konszenzus természetesen még nincs, de egy Ukrajnával kibővült Európai Unió esetében a jelenlegi mezőgazdasági politika, ami

jelentős mértékben területalapú támogatásokra épül, nem lesz fenntartható. Ugyanez a helyzet a kohéziós politikával. A jelenlegi elosztási sémák tekintetében egy ukrán bővítés nem kezelhető.

Vagyis ha Ukrajna valaha az Európai Unió tagja lesz, ez a közös agrárpolitika és a kohéziós politika alapvető felülvizsgálatát igényli, aminek eredményeképpen az az agrárpolitika és az a kohéziós politika, amit mi most ismerünk, és amelyek léte a magyar fejlesztési politika alappillérei közé tartozik, nem lesz fenntartható, és ez nyilván az ezzel kapcsolatos magyar pozíció kialakításában is meghatározó szerepet kell hogy játsszon.

ELNÖK: Lehet, hogy ehhez akarnak bennünket hozzászoktatni ezekben a kiéheztetős időszakokban. No, hát nagyon izgalmas volt, rendkívüli módon köszönjük, miniszter úr, a válaszokat.

Képviselőtársaim! Van-e valakinek az utolsó szó jogán hozzáfűznivalója? *(Nincs jelzés.)* Amennyiben nincsen, akkor ezekkel a jövőre vonatkozó találgatásokkal fejezzük be az idei munkánkat. Mindenkit nagy szeretettel szeretnék meginvitálni egy koccintásra, a vendégeinket egyaránt. Most, ezen a helyen is áldott karácsonyt szeretnék kívánni mindenkinek és boldog új évet, azzal, hogy ha jól értem, jövőre se lesz sokkal könnyebb. Köszönöm szépen.

Az ülés berekesztése

Még egyszer, mindenkinek boldog karácsonyt. És kint, az előtérben mindenkit meginvitálok egy koccintásra. Köszönöm szépen, miniszter úr, a megjelenést.

(Az ülés befejezésének időpontja: 15 óra 21 perc)

Németh Zsolt
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Farkas Cecília és Földi Erika